

Vườn trên mái: Lợi không đếm xuể

Một khoảng vườn xanh trên sân thượng đem đến rất nhiều lợi ích cho nhà ở, đặc biệt là nhà ở đô thị.

Khái niệm vườn nhiều khi là rất xa xỉ trong nhà ở đô thị. Bởi lẽ ở thời buổi tắc đất tắc vàng này, đất xây nhà để đủ ở thôi đã là quá khó, nói chi thừa để chứa lại mảnh vườn. Nhà phố, căn hộ chung cư là những nơi mà chủ nhân rất khó có thể sở hữu một mảnh vườn riêng vì sự hạn chế của diện tích xây dựng và đặc thù của kiến trúc. Vườn trên mái, “vườn treo” là giải pháp dù không mới nhưng vẫn rất hay và hiệu quả, có nhiều sắc thái đa dạng để phù hợp với tình trạng thiếu màu xanh của cây cối trong môi trường đô thị nói chung và từng không gian của nhà ở nói riêng.

Kéo gần lại những khoảng xanh

Nhưng dù thực tế có phũ phàng đến đâu, đắt hay nhà có chật đến đâu, thì dường như con người vẫn cần đến màu xanh, cần đến thiên nhiên cây cỏ. Khó có thể hình dung ra một không gian sống, một môi trường sống hoàn toàn vắng bóng cây xanh. Không phải lúc nào, chỗ nào cũng có thể trồng cây; thôi thì ngắm nhìn màu xanh ngoài phố, hay màu xanh bên hàng xóm cho dịu mắt. Nhưng không gì bằng mình tự chủ động tạo ra những khoảng xanh cho mình để hưởng thụ. Có thể màu xanh chỉ là những điểm nhấn nhỏ như một chậu hoa ngoài ban công, một cảnh leo xanh bên cửa sổ... Nhưng khi có điều kiện, người ta có thể tạo thành một không gian xanh từ những mảnh vườn. Đương nhiên, vườn ở dưới đất là rất khó với nhà phố trong đô thị; nên những khoảng xanh hầu như là vườn trên sân thượng, trên mái.

Vườn trên mái là nơi giải trí, thư giãn lý tưởng.

Thường thì với những nhà lô phố, phía trước lầu trên cùng (hướng ra khoảng không) là sân trống không phải phòng – đó là một khoảng xanh, một không gian xanh lý tưởng. Trước kia, đa phần các chủ nhà hay để chậu kiểng – đó là một giải pháp đơn giản và linh hoạt. Tuy nhiên cũng chính sự đơn giản này lại làm cho những khoảng xanh khô cứng thiếu tự nhiên, mà diện tích cũng như không gian “vườn” lại có cảm giác tù túng vướng víu, bất tiện. Với phương tiện và các loại vật liệu chống thấm bây giờ, cùng với việc đầu tư nhiều hơn cho ngôi nhà; rất nhiều công trình đã có một “vườn ra vườn” trên mái, trên sân thượng, có nghiên cứu, bố cục chứ không chỉ là những chậu kiểng đơn lẻ nữa. Thậm chí, nếu tính toán kỹ càng về kết cấu, thoát nước công trình cũng như đặc điểm sinh học của các loại cây trồng, hoàn toàn có thể trồng trực tiếp được những cây lớn tương đối trên sân thượng, trên mái.

Một giải pháp chống nóng hiệu quả

Nước ta là nước nhiệt đới, việc xử lý chống nóng là một trong những nội dung quan trọng của thiết kế công trình. Bề mặt kiến trúc có thời gian nhận bức xạ mặt trời nhiều nhất chính là mái. Vì vậy, xử lý chống nóng cho công trình cũng đồng nghĩa với việc đưa ra giải pháp kiến trúc – kỹ thuật cho mái.

Trồng cây trên mái, làm vườn trên mái không chỉ là một phần trang trí ngoại thất, hay một thú vui của chủ nhà, mà nó còn có ý nghĩa công năng thật sự. Nếu được nghiên cứu và kết hợp tốt, thì vườn trên mái là một giải pháp chống nóng rất hiệu quả bên cạnh yếu tố thẩm mỹ – làm đẹp cho công trình. Lớp đất ẩm ở vườn trên mái giúp ngăn bức xạ xuống bề mặt bê tông của mái, điều hoà nhiệt độ, chống nóng rất hiệu quả. Ngoài ra, việc giảm bức xạ cho kết cấu bê tông cũng làm cho bê tông mái giảm thiểu hiện tượng co ngót (đặc biệt khi nhiệt độ thay đổi đột ngột) gây nứt bề mặt, từ đó dẫn đến hiện tượng thấm dột.

Vườn kết hợp với hồ cảnh trên mái có tác dụng chống nóng rất hiệu quả.

Tuy nhiên, để chống nóng được hiệu quả bằng giải pháp này, mái phải xử lý chống thấm thật tốt, các loại cây trồng cũng phải được lựa chọn cho phù hợp. Những loại cây trồng trên mái nên là những loại cây dễ sống trong điều kiện ít được chăm sóc, không vươn cao quá. Không nên trồng cây rễ cọc ở trên mái, vì khó có thể có đủ độ sâu đất cho cây, và vì có thể rễ cây xuyên sâu có thể ảnh hưởng đến kết cấu bê tông. Việc xử lý thoát nước, chống úng ngập cũng rất quan trọng, phải được thi công kỹ càng theo đúng tiêu chuẩn, quy trình.

Trên mái cũng có thể được thiết kế, lắp đặt hồ bơi, bể cảnh kết hợp với vườn cây, cũng là một giải pháp rất tốt cho việc chống nóng.

Vườn trên mái cũng là một giải pháp kiến trúc sinh thái được nhiều nước trên thế giới ứng dụng cho xu hướng kiến trúc xanh và bền vững. Ở Việt Nam, trong thời gian gần đây cũng đã có nhiều công trình công cộng, công trình lớn đã sử dụng mái xanh; và có hiệu quả cao ở cả mặt thẩm mỹ và công năng chống nóng.

Trồng rau trên mái – Tại sao không?

Nếu ai đó (có thể là chủ nhà hay kiến trúc sư) có ý định, hay đề xuất ý tưởng làm vườn trên mái; hẳn sẽ có người hỏi: Vườn gì? – Là vườn hoa, vườn cây kiểng? – Đúng rồi! Thế làm vườn rau được không? – Được chứ! Tại sao không?

Trồng rau trên mái, mới nghe thấy có vẻ kỳ kỳ. Nhưng đó là một nhu cầu thực tế. Nếu để ý quan sát những ngôi nhà trong đô thị từ điểm nhìn trên cao, ta có thể thấy rất nhiều nhà có đặt những thùng nhựa, những thùng xốp ở ban công, sân thượng hay mái nhà... để trồng rau. Yếu tố kinh tế – “tăng gia sản xuất” dĩ nhiên không phải là vấn đề chính. Lý do chính là họ... muốn trồng rau, muốn làm vườn và cần có rau sạch.

Vườn trên mái khối kinh doanh tầng trệt của một ngôi nhà phố. Thiết kế khu vườn cho cảm giác đây là khu vườn ở tầng trệt chứ không phải vườn treo.

Thật ra, trồng rau trên mái là đơn giản và hiệu quả, tuy rằng vấn đề thẩm mỹ và vệ sinh có bị kém hơn vì rau không thể đẹp bằng hoa hay cây kiểng. Trồng rau lại mất công chăm sóc, tưới tắm thường xuyên. Nhưng trồng rau an toàn cho mái bởi tải trọng lên mái không tăng do có sự luân chuyển tuần hoàn, khác với trồng các loại cây thân gỗ cỡ vừa và lớn. Rễ của rau đương nhiên không thể xâm hại kết cấu mái. Việc trồng rau (trên mái) cho ta rau sạch – ngay ở nhà, điều đó cũng rất có ý nghĩa trong thời buổi giá cả đắt đỏ và vấn đề an toàn thực phẩm luôn làm người tiêu dùng đau đầu, bất an. Và cuối cùng, việc trồng rau tạo một thói quen lao động chân tay, gần gũi thiên nhiên, tạo một thái độ chăm sóc gia đình tích cực – điều mà càng ngày càng hiếm thấy trong bối cảnh xã hội mà quá nhiều áp lực công việc đè nặng lên mỗi con người.